

Nr 1931

av herr Winberg m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:87 med förslag till lag om rättegången i tvistemål om mindre värden, m. m.

I propositionen 1973:87 föreslås införandet av särskilda lagregler för rättegången vid allmän domstol i tvistemål om mindre värden. Dessa skall ersätta motsvarande bestämmelser i rättegångsbalken. De nya lagreglernas syfte anges vara att minska processkostnaderna för den enskilde i tvist om mindre värden och därigenom ge ett ökat rättsskydd.

Ändringar i gällande lagstiftning, vare sig fråga är om materiellrättsliga eller processrättsliga ändringar, vilka innebär att den enskilde medborgaren får ett ökat rättsskydd är givetvis att hälsa med tillfredsställelse. Det förhållandet att rättegångskostnaderna i tvistemål som gäller förhållandevis låga värden kan bli — i varje fall i relation till tvisteföremålets värde — mycket höga utgör ett väsentligt skäl att söka få till stånd ändring i nu gällande ordning.

Den väg som anvisas i propositionen för att nå dessa ändringar ger dock anledning till åtskilliga invändningar, även om propositionens förslag innebär förbättringar på åtskilliga punkter i förhållande till det förslag som upptogs i den upprättade departementspromemorian (Ds Ju 1972:6).

Departementschefen anför (s. 135) att en allmän översyn är påkallad av rättegångsbalken och att frågan om en utredning med anledning därav kommer att aktualiseras inom kort. Nu förevarande spörsmål kommer givetvis att bli föremål för behandling vid en sådan översyn. För att nu bryta ut förevarande ämnesområde ur en allmän översyn och göra detta till föremål för lagstiftning i särskild form fordras det enligt vår mening att mycket starka skäl föreligger, t. ex. att stora risker för rättsförluster existerar med gällande ordning.

Även om, som vi ovan nämnt, förbättrade regler bör kunna uppnås, kan dock inte nackdelarna med gällande ordning anses vara så påtagliga att krav föreligger på en speciellt skyndsam förändring inom just detta område. Övervägande skäl talar enligt vår mening för att denna fråga behandlas i samband med den aktualiserade översynen av rättegångsbalken. Detta är tillräcklig anledning för riksdagen att ej bifalla propositionen 1973:87.

Ytterligare ett skäl att avvakta en allmän översyn av rättegångsbalken utgör det förhållandet att riksdagen beslutat om en reform på rättshjälpens område vilken kommer att vidga medborgarnas möjligheter att erhålla erforderligt biträde för att föra talan i rättsliga angelägenheter. Denna reform kommer att träda i kraft den 1 juli 1973 eller — om yrkandet i motionen 1973:1734 vinner bifall — den 1 januari 1974.

Rättshjälpsreformen kommer otvivelaktigt att öka möjligheterna för den enskilde att tillvarata sina intressen när det gäller tvister också om s. k. mindre värden.

Det förenklade förfarande som föreslås i propositionen förutsätter en mycket aktiv processledning från domstolarnas sida. Vi förmenar att en sådan ökad aktivitet från domstolarnas sida kan ske i ett stort antal fall, utan att domstolarnas objektivitet därför behöver ifrågasättas. I åtskilliga fall finns dock risken för att domstolarnas biträde och vägledning till parterna kommer att uppfattas som ett avsteg från principen om objektivitet. Påståendet att detta förhållande kan utgöra en fara för rättssäkerheten kan inte utan vidare avvisas.

Förslaget innebär en stark begränsning av rätten till fullföljd av tingsrätts avgörande. Detta innebär en helt ny princip beträffande rätten till fullföljd och betyder att man frångår den i rättegångsbalken upprätthållna principen att en tvist alltid skall kunna prövas i minst två instanser. Denna princip anser vi från rättssäkerhetssynpunkt vara mycket väsentlig. Så mycket allvarigare blir fullföljdsbegränsningen som avgörandet i tingsrätten kan komma att ske efter ett – i varje fall i förhållande till nuvarande ordning – ganska summariskt förfarande.

Också dessa skäl utgör enligt vår mening tillräcklig grund för att propositionen skall lämnas utan bifall.

Med åberopande av det anförda hemställas

att riksdagen avslår propositionen 1973:87.

Stockholm den 26 april 1973

HÅKAN WINBERG (m)

GUNNAR OSKARSON (m)

H. BERTIL LIDGARD (m)

ANDERS BJÖRCK (m)

i Nässjö

KARL LEUCHOVIUS (m)

KURT SÖDERSTRÖM (m)

ARNE ANDERSSON (m)

i Ljung

